

Huvudman

Sollefteå kommun
orjan.abrahamsson@utb.solleftea.se

Ärendet

Tematisk tillsyn av beslut om betyg och betygskatalog i årskurs 9 vid grundskolan Vallaskolan i Sollefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sollefteå kommun att senast **den 9 augusti 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande beslut om betyg och utformningen av betygskatalogen. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen genom kopior på betygskatalog för årskurs 9 vårterminen 2024 samt lärarförteckning för samma period.

Om Sollefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sollefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om betyg och betygskatalog

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Det ovensagda gäller inte om kompletterande bestämmelser i

skolförordningen är tillämpliga. (3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen).

2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123]).
3. Se till att det av betygskatalogen framgår ifall ett betyg har rättats eller ändrats samt när detta har gjorts. Såväl det gamla som det nya betyget ska framgå och den eller de som har beslutat om nytt betyg efter rättelse eller ändring ska datera och signera uppgiften i betygskatalogen. (3 kap. 19 och 20 §§ skollagen samt 9 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog ([2011:123])).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:2922) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under vårterminen 2024 en tematisk tillsyn för att kontrollera om verksamheten vid de skolor som ingår i tillsynen uppfyller författningarnas krav avseende beslut om betyg, dokumentation av betyg och utformning av betygskatalog avseende årskurs 9. Vallaskolan i Sollefteå kommun ingår i den tematiska tillsynen.

Tillsynen har genomförts genom besök på skolenheten den 9 april 2024. Som en del av tillsynen har även en intervju med rektor genomförts och dokumentation har granskats, bl.a. betygskatalog och en förteckning över undervisande personal. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Föreläggande

Beslut om betyg och betygskatalog i årskurs 9

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över den personal som undervisade eleverna i årskurs 9 höstterminen 2023 och betygskatalogen från höstterminen 2023 avseende dessa elever. Av förteckningen över undervisande personal framgår vilka lärare som har lärarlegitimation. Betygskatalogen förs på papper och består av en sida med en tabell där elevernas namn och personnummer framgår samt elevernas samtliga betyg. Därtill finns även en kolumn benämnd *Anteckningar* samt en kolumn med elevens meritvärde. Nedanför tabellen finns information om vilken klass och termin betygskatalogen avser samt information om huvudman, skolenheten, skolenhetskod och lägeskommun. Vidare finns förklaringar till förkortningar och till andra tecken. På ett separat blad finns en översikt över vilka lärare som är betygssättande i respektive ämne med deras signaturer och datering för betygssättning samt information om klass, termin, huvudman, skolenhet, skolenhetskod och lägeskommun.

Av förteckningen över undervisande personal framgår att elva lärare av totalt tjugotre lärare har lärarlegitimation. Av de som saknar legitimation är tre lärare i modersmål, varav två är anställda utan tidsbegränsning. Den tredje läraren i modersmål som saknar legitimation har en tidsbegränsad anställning.

På det separata bladet med signaturer framgår att det i de ämnen där en lärare som innehar legitimation har undervisat har den läraren även ensamt signerat betygen i respektive ämne, förutom i ämnet matematik där det är två lärare som signerat ämnet i samtliga klasser. Av intervju med rektorn framgår att lärarna delar på undervisningen i matematik och tillsammans betygsätter eleverna. I de fall den undervisande läraren saknar legitimation, förutom i ämnet modersmål, har både den undervisande läraren och en legitimerad lärare signerat. Dock saknas i samtliga dessa fall namnförtydliganden och en separat datering. I ämnet modersmål finns i samtliga fall enbart en signatur per ämne och klass.

I åtta fall har betyg ändrats eller rättats till ett högre betyg, respektive lärare har i kolumnen *Anteckningar* angett det nya betyget och skrivit sina initialer. I fyra fall har läraren även daterat när ändringen eller rättelsen är gjord, i övriga fyra fall saknas en datering. I ett fall har ett betyg ändrats från E till F och en person har skrivit sina initialer i anteckningskolumnen. Utöver dessa nio fall finns en notering för en elev att det skett en felregistrering, för den eleven är sex F i olika ämnen ändrade till siffran 3 och en 3:a har ändrats till något som inte går att uttyda mer än att det gäller ett uppflyttat betyg. För tre klasser har samtliga elever i efterhand fått en notering i ämnet musik om att det rör sig om slutbetyg, dock saknas notering om vem som gjort den ändringen och när. I samtliga ovanstående fall saknas en notering om huruvida det rör sig om en ändring eller en rättelse.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (10 kap. 15 § första stycket skollagen). Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet (10 kap. 17 och 18 §§ skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen). I 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Bestämmelserna i 3 kap. 16 § andra stycket skollagen gäller inte för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i (1) modersmål eller (2) som avses i 2 kap. 17 § skollagen. Första stycket gäller bara i de fall läraren bedriver sådan undervisning som avses i samma stycke 1 eller 2 (6 kap. 5 § skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygs katalog. Rektorn ansvarar för att betygs katalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygs katalog (SKOLFS 2011:123) ska betygs katalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygs katalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 §). Betygs katalogen ska föras löpande. Betygs katalogen får föras på papper eller elektroniskt (5 §). Beslut om betyg ska föras in i betygs katalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats (6 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygs katalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygs katalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §). En betygs katalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Ett betyg efter provning ska framgå av betygs katalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Beslut om att inte sätta betyg ska enligt 6 kap. 19 § skolförordningen (2011:185) i grundskolan markeras med ett horisontellt streck (9 §). Siffran 3 ska anges när ett ämne inte lästs på grund av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen (2010:800) eller anpassad timplan enligt 3 kap. 12 h § skollagen (11 §). Rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygs katalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar

ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 §).

Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövt. Vid rättelse ska ett nytt skriftligt betyg utfärdas och den oriktiga betygshandlingen om möjligt förstöras (3 kap. 19 § skollagen).

Finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg finner att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. Ändringen ska göras av rektorn om den som har fattat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl, det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas. (3 kap. 20 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sollefteå kommuns verksamhet vid Vallaskolan uppfyller författningarnas krav avseende att betyg ska sättas av undervisande lärare i slutet av varje termin i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att inte varje betyg har en signatur. Då varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en signatur med datering.

Av utredningen framgår att lärarna har signerat betygskatalogen på ett separat blad med en signatur per lärare och ämne. Eftersom lärarnas signaturer finns på ett separat blad föreligger risk för att bladet med elevernas betyg kan bytas ut eller ändras utan att bladet med betygsättande lärares signatur ändras. Det är av rättssäkerhetsskäl av stor vikt att dokumentation av beslut om betyg sker i enlighet med gällande föreskrifter.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att modersmålläraren i nederländska ensam har beslutat om betyg och signerat betygskatalogen, trots att hen saknar legitimation och har en tidsbegränsad anställning. I övriga ämnen där undervisande lärare saknar legitimation har betygen däremot satts tillsammans med en legitimerad lärare, förutom i modersmål ryska och modersmål tigrinja där lärarna saknar legitimation men är anställda utan tidsbegränsning och därför uppfyller skolförordningens krav.

Skolinspektionen bedömer också att det är en brist att det inte framgår om ett betyg har rättats eller ändrats. Enligt gällande föreskrifter kan endast rektorn rätta ett betyg medan det i första hand är den som fattat beslut om ett betyg som har

rätt att ändra betyget. Därtill får endast en ändring ske till ett högre betyg. Det är därför viktigt att det av betygs katalogen framgår om ett betyg har rättats eller ändrats. Det är också viktigt att det tydligt framgår vem som har gjort ändringen eller rättelsen och det är därför inte tillräckligt att personen endast angivit sina initialer. Slutligen är det en brist att det inte alltid är tydligt av betygs katalogen vilket det nya betyget är samt att det i några fall saknas datering.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sollefteå kommuns verksamhet vid Vallaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller beslut om betyg och utformning av betygs katalog. Det finns därför skäl att förelägga Sollefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Lisa Naudot.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Mattias Ryd.